

ОСОБЛИВОСТІ ДИВЕРГЕНТНОГО МИСЛЕННЯ ЩОДО СТВОРЕННЯ НОВИХ ІДЕЙ ТА ФОРМ

Анотація. Розглянуто складності психології людини щодо створення нових ідей та форм.

Ключові слова: психологія, дивергентне мислення, творча ідея.

Мій син, коли йому було років 5, сказав:

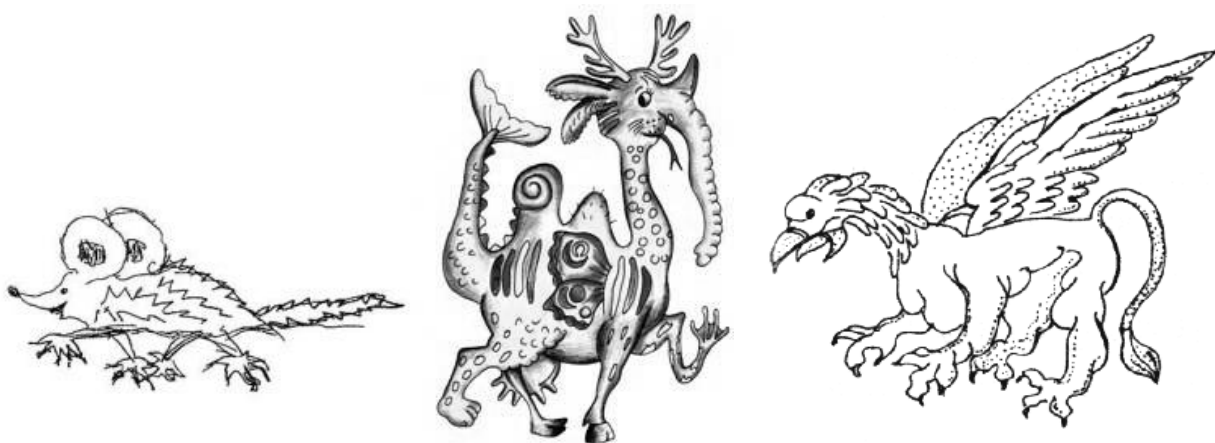
– Не буває круглих вікон.

Прийшлося напружити фантазію та почати передісторію з ілюмінаторів на кораблях та літаках...

Людина, яка живе у пустелі і не бачить нічого іншого, уявляє собі увесь світ пустелею, тільки трохи «покращеною». Студент архітектурного факультету, людина дещо підготовлена, малює перепланування будинку або квартири та розставляє меблі за стандартом «малогабаритної квартири», дещо покращуючи, дещо спрощуючи. Зараз уже ніхто не «живе у пустелі», але важко позбавитись стереотипів. Людині дуже складно, практично неможливо вигадати, уявити та зобразити щось, чого вона ніколи не бачила.

У психологів існує такий тест: намалювати фантастичну тварину. За результатами тесту визначається психологічний стан людини. Але цікаво інше. Якщо подивитися на малюнки з образотворчої точки зору, то стає помітною відсутність саме фантастичної складової. Тварина, дійсно, малюється така, якої немає у природі. Але, якщо придивитися, то складається вона із елементів та частин саме тварин, що існують, до того ж, як правило, досить відомих, тобто таких, які першими виникають в асоціативному ряді. Людина просто компілює їх у різному порядку вдало або не дуже. До того ж використовується і принцип побудови живого організму. Звичайно він має тулуб, лапи (плавці, клешні та ін.), голову, очі ... Тобто людина у своїй асоціативній фантазії спирається на знайомі форми, які частіше всього бачить. Можна було б казати, що мова йде про пересічну людину, творчо та технічно непідготовану, завдання на малювання надане зненацька... Але наведемо приклади й професійної діяльності.

Згадаємо фантастичні фільми, у яких фігурують фантастичні інопланетні істоти. Бачимо таку саму компіляцію частин та деталей. Але професіонали свідомо використовують кілька прийомів, які можна класифікувати таким чином:

Збільшення. Сильне збільшення реальної тварини або її частин. Для цього краще всього підходить світ комах, павуків та ін., до представників мікросвіту.

- **Компіляція.** Складання нової істоти з частин реально існуючих.
- **«Розмноження» елементів.** Частина тіла повторюється декілька разів, так, як не буває у реальному світі.
- **Персоніфікація.** Перенос якостей неживої істоти на живу, або «олюднення» фантастичної істоти. Правда, необхідно відмітити, що з розвитком технічних можливостей компіляція деталей та їх проробка стає реалістичнішою.

У словниках є кілька визначень нестереотипного, оригінального мислення – дивергентного.

- **Дивергентне мислення** (від лат. *divergere* – відхилятися, розходитися) – мислення, пов'язане з розв'язанням задач, що мають багато нестандартних оригінальних рішень. Воно припускає існування декількох правильних відповідей. Дивергентне мислення розглядають як основу креативності.

Дивергентне мислення – це мислення людей, яким властивий пошук максимальної кількості варіантів вирішення проблеми.

Дивергентне мислення зазвичай притаманне творчим особистостям, схильним створювати нові комбінації з тих елементів, які інші використовують

лише звичним чином. Показово, що особливостями такого мислення є: пластичність – коли пропонується не одно, а декілька варіантів вирішення проблеми; рухливість – легкість, з якою людина переходить від одного боку проблеми до іншого; оригінальність – нестандартність рішення.

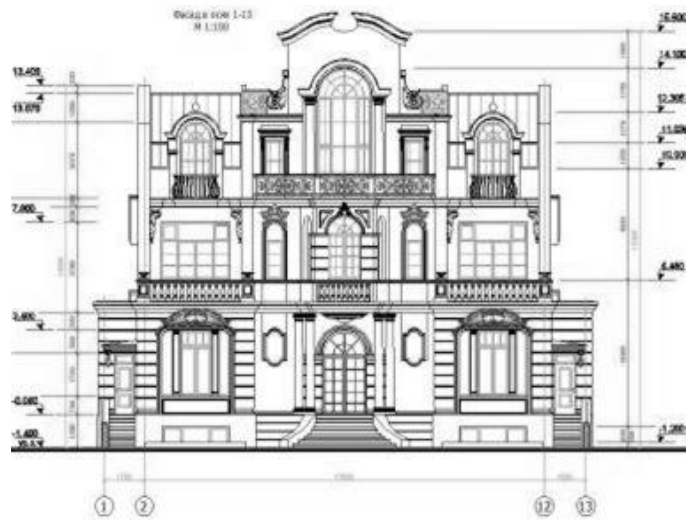
Якщо розглядати архітектурну діяльність у часовому розрізі, то бачимо, що перехід на новий емоційний та якісний рівень, створення дійсно нових та нетипових форм створювалось саме під час народження нових матеріалів та

конструкцій. Нові технічні можливості дозволяли створювати нові форми, нову пластику, що, в свою чергу, спонукало до нових творчих ідей.

- Збільшення.

- Компіляція.

- «Розмноження» елементів.

Якщо повернутися до архітектурної діяльності, то можна зазначити, що для створення нових об'єктів та форм архітектори та дизайнери використовують такі самі прийоми:

- Персоніфікація.

Аннотация. Рассмотрены сложности психологии человека относительно создания новых идей и форм.

Ключевые слова: психология, дивергентное мышление, творческая идея.

Abstract. Consider the complexity of human psychology on the creation of new ideas and forms.

Keywords: psychology, divergent thinking, creative idea.